

SLIDE 1 PHILIPPE DE BACKER MINISTER VAN....

Zoals u kan lezen heb ik als minister een hele rits bevoegdheden. Voor mijn ministerschap, en voor dat ik europarlementslid was, ben ik vooral met wetenschap bezig geweest. Zo was ik doctorandus in Genetica en Moleculaire Biologie aan de Ugent. Na mijn doctoraat ben ik gaan werken in een Biotechbedrijf en een Venture Capital bedrijf dat geld bijeen bracht voor Life Sciences bedrijven.

Ik heb met andere woorden ervaring in zowel de academische wereld, bedrijfswereld en de beleidswereld. Die drie zijn componenten van het zogenaamde Triple Helix Innovatie model. Ik zou graag mijn in mijn Keynote speech hier dieper op ingaan.

SLIDE 2

Laat me beginnen met toe te lichten wat het Triple Helix innovatiemodel net in houdt. Zoals reeds gezegd heeft het model drie componenten.

Ten eerste de overheid, ofwel de politiek zoals je wil. De overheid reguleert markten, heft belastingen, investeert in infrastructuur en voorziet een aantal basisdiensten.

Ten tweede de industrie, zeg maar de privé. De industrie produceert commerciële goederen en creëert daarbij werkgelegenheid.

Ten derde is er de academische wereld. De academische wereld doet onderzoek en leidt met mensen op.

Het uitgangspunt van het model is dat er interactie is tussen deze drie componenten én dat deze interacties economische en sociale vooruitgang kunnen – en daar leg ik extra nadruk op – kunnen aanmoedigen.

SLIDE 3

Doorheen de geschiedenis lagen die verhoudingen en waren de interacties tussen de verschillende componenten vaak anders. Vooral dominant was de interactie tussen industrie en de overheid. De dominantie van de ene of de andere component werd vooral beïnvloed van hoe men de rol van de staat definieerde. Langs de ene kant, zeg maar de klassieke linkse zijde, vind je het etatistische model. In dit model is het vooral de staat die de toon zet. Het is de staat die de drijvende kracht is achter interacties tussen de verschillende componenten. Dat gebeurt top-down. Dat geeft sterke onderlinge verwevenheid en een integratie van de componenten in elkaar.

Langs de andere kant, zeg maar de klassiek liberale zijde, vind je het laissez faire model. De overheid mengt zich niet of heel weinig. Het zijn eigenlijk de industrie en de markt die het geheel aansturen. Er zijn geen bijzonder sterke banden tussen de verschillende componenten. Ze staan sterk op hun eigen.

Iedereen voelt aan dat beide modellen hun beperkingen hebben en dat ze uit balans zijn. Te veel overheid, te weinig overheid. Te veel inspraak van industrie, te weinig inspraak van industrie. En in allebei de modellen, geen hoofdrol voor de academische wereld.

Dat is exact wat er de laatste decennia stelselmatig gewijzigd is. De evolutie naar een samenleving die op kennis gebaseerd is heeft de rol van de academische wereld vergroot. Waar door de andere componenten ook eindelijk met elkaar in balans zijn gekomen.

SLIDE 4

Doordat de componenten meer op dezelfde hoogte staan, zijn er ook meer mogelijke interacties mogelijk ertussen. Alle vormen van samenwerking of interactie kunnen helpen om bepaalde uitdagingen aan te gaan. Tegelijk zijn er natuurlijk ook een aantal valkuilen.

Laten we eens een aantal interacties van naderbij bekijken.

Ten eerste interacties tussen de academische wereld en de industrie.

Universiteiten en hogescholen doen onderzoek dat bedrijven kunnen gebruiken om nieuwe commerciële producten te ontwikkelen. Dat levert dus nieuwe ideeën en innovatie op. Natuurlijk ook wanneer mensen afstuderen en gaan werken bij bedrijven betekent dat ook een overdracht van kennis.

Ten tweede interacties tussen academische wereld en de overheid. Evidente link tussen beide is natuurlijk dat de overheid in staat voor de financiering van het hoger onderwijs. Zij het via individuele subsidiëring van studenten, zij het via structurele steun, zij het via directe investering in de infrastructuur, zij het via projecten of fondsen. Zeker wat betreft dat laatste vraagt de overheid ook vaak om bepaalde studies te verrichten.

Tot slot, interacties tussen overheid en industrie, bedrijven, de privé. Hier is de rol ook sterk veranderd ten opzichte van bijvoorbeeld het laissez-faire model. Bedrijven kijken sterk naar de overheid om de nodige infrastructuur aan te leggen. Ook de bescherming van zowel intellectuele als fysieke eigendom ligt bij

de overheid. Die zorgt ook voor de handhaving ervan. Om die twee zaken tot een goed einde te brengen, heeft de overheid belastingen op bedrijven. Ook reguleert de overheid de markten. Ze kan dat om verschillende redenen doen.

Om bijvoorbeeld marktfalingen te corrigeren. Of om bepaalde nationale belangen of particulieren belangen trachten te beschermen. Protectionisme of mercantilisme dus.

SLIDE 5

Tot nu lijkt dit allemaal vrij perfect te werken. Het is uiteraard een model. Zoals elk model zijn er in de praktijk ook uitdagingen. Alle drie componenten hebben te maken met een aantal uitdagingen. Soms dezelfde uitdagingen. Soms totaal andere uitdagingen.

Laat me dat tonen aan de hand van drie voorbeelden en nadien laten zien hoe samenwerking kansen kan creëren terwijl elkaar tegenwerken meestal resulteert in valkuilen.

SLIDE 6

Eerste uitdaging: Samenwerken met andere componenten kost te veel tijd volgens de ene component. De ene component is er overtuigd dat hij op zijn eigen manier veel sneller resultaat kan boeken en dat de anderen hun manier van werken te veel tijd kost.

Dat is begrijpelijk.

Het zal immers vaak lang duren voor een Universiteit om bijvoorbeeld een onderzoeker aan te trekken of het nodige geld vinden voor onderzoek te financieren.

Voor bedrijven zal het vaak lang duren om nieuwe ideeën te ontwikkelen, investeerders te overtuigen en uiteindelijk een product naar de markt te brengen. De overheid heeft het vaak lastig met een draagvlak te vinden bij de bevolking. Coalitiepartners te overtuigen. Overheid moeten zich ook houden aan het hele wettelijke en grondwettelijke kader. Tot slot moeten ze ook nog eens geld ophalen via belastingen.

Als drie partners gaan samenwerken kunnen ze er wel uit geraken. Dat zou bijvoorbeeld zo kunnen gebeuren. Overheid maakt mogelijk dat bedrijven kunnen investeren in nieuwe infrastructuur, neem bijvoorbeeld 5G netwerk. De overheid kan academisch onderzoek over digitalisering ondersteunen. De bedrijven kunnen nieuwe digitale applicaties ontwikkelen op basis van dat onderzoek.

Als de drie partners elkaar gaan tegenwerken zijn de valkuilen onvermijdelijk.
De overheid wilt niet meewerken en houdt uitrol 5G tegen. De bedrijven willen niet meewerken, maken afspraken en sluiten de markt af voor nieuwe concurrenten.

SLIDE 7

Nog een uitdaging: Middelen.

Zoals ik al reeds aanhaalde, kan het knap moeilijk zijn voor universiteiten en hogescholen om fondsen te vinden. Bedrijven kunnen zich richten tot een beperkt aantal investeerders met een beperkt budget die ze moeten overtuigen. Ook de overheid kan elke euro maar één keer uitgeven en kan dus niet aan alle maatschappelijke uitdagingen ongelimiteerde budgetten geven.

Als bedrijven en overheid gaan samenwerken kunnen ze win-win situaties creëren. Bijvoorbeeld door een systeem van social impact bonds op te zetten om een aantal sociale uitdagingen aan te gaan. De academische sector en bedrijven kunnen, als ze samenwerken bijvoorbeeld op dit thema, nieuwe producten ontwikkelen op nieuwe markten.

Als de componenten elkaar gaan tegenwerken valt die win-win situatie vrij snel weg. Als de overheid zelf alles wil gaan oplossen gaan ze de middelen daarvoor gaan halen bij bedrijven. Zo worden middelen weggehaald uit een competitieve en efficiënte omgeving om ze uit te geven door een vaak inefficiënt en vette overheid. Men kan ook sociale uitdagingen proberen uit te gaan door bedrijven en de arbeidsmarkt in het bijzonder te gaan reguleren. Dat is de situatie waar we ons in land nog altijd een stuk inzitten. Het resultaat is een weinig flexibele arbeidsmarkt die arbeidskrachten uit de markt duwt. Dat leidt er toe dat overheid in het algemeen minder middelen heeft en daardoor ook minder kan investeren

in bijvoorbeeld onderwijs. Zo krijg je weer een tekort aan geschoolde arbeidskrachten.

SLIDE 8

Landsgrenzen vormen ook een uitdaging. Zeker in een markt die steeds globaler wordt. Dit treft alle componenten. Het hoger onderwijs kan zich niet permitteren in een bubbel te zitten maar bedient natuurlijk ook een lokale markt. Bedrijven moeten internationaal concurreren terwijl als de grenzen harder zijn ze zich daar een stukje kunnen achter verschuilen. De overheid en de politiek in het bijzonder moeten kijken naar wat hun inwoners willen, maar moeten tegelijkertijd ook samenwerken in de strijd tegen globale problemen.

Samenwerking tussen componenten kunnen volgende vormen aannemen. De overheid kan uitwisselingsprojecten steunen. Zo kan het binnenlands talent zichzelf versterken in het buitenland en kunnen buitenlandse studenten onze universiteiten en hogescholen aansterken. De overheid kan ook drempels zoals belastingen en regulering naar beneden halen zodat onze bedrijven kunnen internationaliseren.

Als ze elkaar gaan tegenwerken krijg je volgende situaties. Bedrijven kunnen lobbyen bij de overheid om bescherming te krijgen tegen buitenlandse concurrentie. Dit eindigt altijd slecht voor iedereen. Het verkleint kansen van binnenlandse KMO's om te internationaliseren. Consumenten zullen meer moeten betalen voor buitenlandse producten of binnenlandse producten moeten kopen die eigenlijk hun noden niet invullen.

SLIDE 9

Veel van de uitdagingen die we moeten aangaan, kunnen aangegaan worden als we zoeken naar samenwerkingen in de geest van het Triple Helix innovatiemodel. Neem bijvoorbeeld Esther Duflo, Abhijit Banerjee en Michael Kremer. Ze kregen de vrijheid om onderzoek te doen naar alternatieve manieren om mensen uit de armoede te helpen. Vandaag gebruiken overheden over heel de wereld hun inzichten om armoede te bestrijden. Ook in eigen land zijn er voorbeelden. Neem bijvoorbeeld IMEC. Wanneer de overheid investeert in goede infrastructuur die academisch onderzoek mogelijk maakt krijg je excellente resultaten. In dit geval een hele rits aan commerciële toepassingen die op hun beurt de hele samenleving positief beïnvloeden.

Wanneer de drie componenten van het model samenwerken krijg je kruisbestuiving. Kruisbestuiving kan duidelijk tot vooruitgang leiden. Om de slaagkans te vergroten zijn er volgens mij alvast drie zaken wenselijk en nodig. Noem het gerust zelfs voorwaarden.

Een eerste is uiteraard dat je werkt op basis van feiten. Als je feiten niet als feiten erkent, of feiten naast je neer legt, geraak je nergens.

Ten tweede dat we ons regelgevend kader eenvoudig en helder maken. Het lijkt paradoxaal maar in een complexe samenleving, in een complexe wereld, heb je nood aan eenvoudige en duidelijke regels.

Tot slot dat er openheid bestaat in alle facetten. Openheid in onze manier van samenleven, om er voor te zorgen dat vooroordelen wetenschappelijke inzichten niet verdringen en logische samenwerking niet onmogelijk maken. Openheid als het gaat over innovatie, om er voor te zorgen dat we creatieve destructie toelaten en ons niet veroordelen tot een technische lock-in. Tot slot openheid in het

beleid. De overheid en de politiek moet zich niet onnipotent of alleswetend opstellen. Ze moet net soms meer durven luisteren naar andere stemmen. Ze moet ook zich ook bewust zijn dat regels en maatregelen kunnen falen of dat ze verouderd geraken. Ik ben daarom altijd een voorstander geweest van sunset clauses of vervaldata voor regels en overheidsprogramma's. Zo kan de overheid continue worden aangemoedigd om na te denken over de wenselijkheid en de effectiviteit van wat ze in het verleden heeft uitgerold.

Het zijn maar een aantal ideeën. Wat voor mij buiten kijf staat is dat samenwerking de sleutel tot succes is. Die samenwerking werkt het best wanneer de drie componenten van dit model in balans zijn. Dat vergt inzet en ambitie. Het vergt ook een continue zorg voor de balans. Daar zijn we allemaal voor verantwoordelijk. Een evenement zoals vandaag draagt er toe bij om ons daar aan te herinneren. Ik wil jullie daarom tot slot niet alleen danken voor jullie aandacht en uitnodiging, maar zeker ook voor de opzet van dit evenement. Ik dank u.